

KLAGE PÅ KARAKTERER

Videregående opplæring

Veiledning til elever og foresatte

ORIENTERING OM RETTEN TIL Å KLAGE PÅ KARAKTERER

April 2015

GENERELLE BESTEMMELSER

Denne orienteringen er skrevet til deg som er elev, lærling, privatist eller praksiskandidat. Du bør lese denne orienteringen nøye. Ta kontakt med faglærer eller rektor om noe er uklart. Privatister og praksiskandidater kan henvende seg til den skolen der de har avlagt eksamen.

Forskrift til opplæringsloven **kapittel 5** omhandler klage på karakter og gir bestemmelser for hvordan klage på karakter skal behandles.

<http://www.lovdatab.no/for/sf/kd/td-20060623-0724-023.html>

Hva kan du klage på?

Du kan klage på standpunktkarakterer, eksamenskarakterer, karakterer til fag-/svenneprøve, kompetanseprøve og realkompetansevurdering. Klageretten gjelder også hvis du ikke får standpunktkarakter (jf. forskrift til opplæringsloven § 5-1).

Du har rett til å kreve begrunnelse for karakteren innenfor klagefristen før du bestemmer deg for om du vil klage. Retten til begrunnelse gjelder likevel ikke på skriftlig eksamenskarakter (jf. forskrift til opplæringsloven § 5-7). Du har imidlertid rett til å få en kopi av svaret ditt og til å få fremlagt retningslinjer for sensuren.

Hvem kan klage på karakterer?

Du som er elev, lærling, privatist eller praksiskandidat eller den du gir skriftlig fullmakt, har rett til å klage på karakter. Foresatte til umyndig elev har selvstendig klagerett (jf. forskrift til opplæringsloven § 5-2).

Hvordan klager du?

Klagen må være skriftlig, undertegnet, skrevet på PC og datert. Det må stå i klagen hva du klager på.

Hvis du klager på standpunktkarakter, praktisk-, muntlig- eller muntlig-praktisk eksamen, **bør klagen begrunnes.**

Hvis du klager på karakter til skriftlig eksamen, er det ikke nødvendig å begrunne klagen (jf. forskrift til opplæringsloven § 5-6).

Elever sender klagen til den skolen de er elev på. Privatister og praksiskandidater sender klagen til den skolen der eksamen ble avholdt. Klage på fag- og svenneprøve og kompetanseprøve skal sendes til Akershus fylkeskommune ved fagopplæringen. Klage på realkompetansevurdering sendes til Veiledningssenteret i din region (Asker/Bærum, Follo eller Romerike).

Klagefrist

Klagefristen er 10 dager. Fristen regnes fra det tidspunkt du (eller dine foresatte hvis du er under 18 år) er gjort kjent med karakteren eller burde ha gjort deg kjent med karakteren. Hvis du ber om begrunnelse for karakteren, blir klagefristen avbrutt og begynner å løpe igjen når du har fått begrunnelsen (jf. forskrift til opplæringsloven § 5-5).

Behandling av klagesaker

Klager på karakterer behandles av ulike instanser alt etter hvilken type karakter det klages på:

1. Klage på sentralt gitt eksamen med sentral sensur behandles av klagenemnder i de ulike fag hos fylkesmannskontorene.
2. Klage på skriftlig lokalt gitt eksamen eller skriftlig sentralt gitt eksamen med lokal sensur behandles av klagenemnd i de ulike fag oppnevnt av Akershus fylkeskommune.
3. Klage på standpunktkarakterer, praktisk -, muntlig - og muntlig-praktisk eksamen behandles av en egen klagenemnd opprettet av fylkestinget i Akershus fylkeskommune (Klagenemnda for karakterer).

Ordinær klagebehandling foretas i perioden august til oktober. For de som søker om opptak til universitet og høgskole gjennomføres det i tillegg såkalt hurtigklagebehandling (se nærmere under avsnittene ”Hurtigbehandling av klager på standpunktkarakter” og ”Klager på skriftlig eksamen”).

Klageskjemaer

Du skal benytte deg av egne standard klageskjemaer. Du kan henvende deg til skolen for å få skjemaene eller finne dem på følgende nettside:

www.akershus.no/karakterklage

Hvis du skal klage på praktisk, muntlig eller muntlig-praktisk eksamen, er det fint hvis du kan stryke/fjerne de eksamensformene som ikke er aktuelle for din klage. Overskriften skal kun vise hvilken eksamensform du klager på – for eksempel «klage på muntlig eksamen», «klage på muntlig-praktisk eksamen» eller «klage på praktisk eksamen».

KLAGE PÅ STANDPUNKTKARAKTER/IKKE SATT STANDPUNKTKARAKTER

Når skolen sender klagen din til fylkeskommunens klagenemnd for karakterer, skal det legges ved en redegjørelse fra faglærer for hvordan karakteren er satt. Det skal også legges ved en uttalelse fra rektor om hvordan skolen har behandlet saken. Du skal få kopi av alle papirer i saken samtidig med at klagen oversendes klagenemnda. Klagen din og opplysningene fra skolen vil danne grunnlaget for behandling av saken (jf. forskrift til opplæringsloven § 5-12). Ved føringsfeil kan rektor endre karakteren uten å sende klagen til klagenemnda.

I forskrift til opplæringsloven § 5-12 heter det at klageinstansen bare skal ta stilling til om gjeldende regler for karaktersetting er fulgt. **Klagenemnda kan ikke overprøve lærerens faglige skjønn, dvs. om standpunktkarakteren din er i samsvar med det faglige nivået ditt.** Klagenemnda kan imidlertid ta stilling til alle sider ved dette spørsmålet, også forhold som ikke er tatt opp i klagen.

Forskrift til opplæringsloven kapittel 3 omhandler vurdering.

<http://www.lovdatabasen.no/for/sf/kd/xd-20060623-0724.html#map004>

Her ser du eksempler på bestemmelser som skal være overholdt (jf. forskrift til opplæringsloven §§ 3-3 og 3-11):

- Faglærer skal redegjøre for i hvilken grad du har nådd kompetansemålene i faget, slik de er beskrevet i Læreplanverket for Kunnskapsløftet.
- Vurdering i orden eller atferd skal ikke trekkes inn i vurdering i det enkelte faget.
- Du har rett til løpende og systematisk underveisvurdering med sikte på faglig utvikling. Den kan være skriftlig og/eller muntlig. Som et ledd i underveisvurderingen har du minst en gang hvert halvår rett til en samtale med kontaktlærer om din utvikling i forhold til kompetansemålene i faget.
- Du skal gjøres kjent med hva det er lagt vekt på i fastsetting av din standpunktkarakter.
- Du og dine foresatte skal få skriftlig varsel dersom det er fare for ikke grunnlag for standpunktkarakteren i fag. Varslet skal gis så tidlig at økt innsats kan påvirke karakteren, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-7. Varselet må gis i eget skriv, og skolen må kunne dokumentere at varsel er gitt. Etter fylte 18 år varsles ikke foresatte. Det skal varsles i hvert halvår. Får du et varsel om høsten, må du varsles igjen om våren om det på nytt er fare for manglende vurderingsgrunnlag i fag eller nedsatt karakter i orden eller i atferd.

Dersom klagenemnda gir medhold i klage på standpunktkarakter, sendes saken tilbake til skolen. Rektor og faglærer foretar en ny vurdering av karakteren. Rektor setter **endelig** karakter. Du kan ikke klage på den endelige karakteren.

Det er ikke slik at medhold fra klagenemnda nødvendigvis innebærer at karakteren blir endret. I henhold til forskriften til opplæringsloven § 5-3 kan klagebehandlingen føre til: **”at karakteren blir stående eller til at denne blir endra til gunst eller ugunst for klageren”**. Dette betyr at eksisterende karakter blir opprettholdt, blir hevet eller satt ned. Dersom karakteren opprettholdes eller settes ned, skal du få en begrunnelse fra rektor og faglærer.

Ikke fått standpunktkarakter?

Ifølge forskrift til opplæringsloven § 3-3 kan stort fravær, manglende deltakelse i planlagte vurderingssituasjoner eller andre særlige grunner føre til at grunnlaget for standpunktkarakter mangler.

Hvis det er tvil om du kan få standpunktkarakter i ett eller flere fag fordi det ikke er grunnlag for vurdering i faget, skal du ha fått et skriftlig varsel (jf. forskrift til opplæringsloven § 3-7). Dette varselet skal sendes uten ugrunnet opphold. Varsel skal gi deg mulighet til å få grunnlag for standpunktkarakter.

Dersom du vil klage på at du ikke har fått standpunktkarakter i et fag, skal klagen sendes til skolen. Prosedyren følger de regler som er angitt for klage på standpunktkarakter. Hvis klagenemnda for karakterer gir deg medhold og rektor i samråd med faglærer velger å fatte vedtak om at karakter skal settes, kan du også klage på denne karakteren. Fristen for klage er igjen 10 dager fra du har blitt underrettet om den nye karakteren.

Hurtigklagebehandling av klager på standpunktkarakter

Klagenemnda for karakterer vil før sommeren kun behandle klager på standpunktkarakterer fra Vg3-elever i studieforbereende utdanningsprogram og elever fra påbygging til generell studiekompetanse. Dette gjøres for at elever som har søkt universitet/høgskole kan bli vurdert

til hovedopptaket på grunnlag av et eventuelt endret vitnemål. Enkelte elever må påregne kortere klagefrist dersom de ønsker at klagen behandles i hurtigklagebehandlingen. Klagenes ferdigbehandles før innsendingsfrist av endret vitnemål til Samordna opptak. Skolen din fastsetter frist for innlevering av standpunktklage til hurtigbehandling. Alle skolene har plikt til å legge til rette for at slike klager kan sendes til hurtigbehandling.

Nye vitnemål vil bli overført elektronisk til den nasjonale vitnemålsdatabasen av fylkeskommunen. Vi anbefaler elever som har søkt opptak til universitet/høgskole for sikkerhets skyld å levere papirkopi av det nye vitnemålet til søkt lærested senest innen **11. juli 2015**.

KLAGE PÅ KARAKTER I ORDEN OG I ATFERD

Dersom du har fått karakteren nokså god eller lite god i orden eller atferd, skal du ha fått et skriftlig varsel. Dette varselet skal sendes uten ugrunnet opphold. Varslet skal gis så tidlig at økt innsats kan påvirke karakteren, jf. forskrift til opplæringsloven § 3-7. Varselet må gis i eget skriv, og skolen må kunne dokumentere at varsel er gitt. Etter fylte 18 år varsles ikke foresatte.

Hvis du klager på karakteren din, skal skolen legge ved uttalelser fra kontaktlæreren din og rektor, når klagen sendes til klagenemnda.

Uttalelsene skal inneholde:

- en fylldig begrunnelse for karakteren
- hvilke tiltak skolen har iverksatt for å rette på forholdene
- hvilke karakter du har fått i orden eller atferd tidligere
- opplysninger som viser at du og dine foresatte har mottatt skriftlig varsel om faren for at ordens- eller atferdskarakteren kan bli satt ned (etter fylte 18 år varsles ikke foresatte)

Sammen med klagen skal skolen også legge ved:

- utskrift av protokoll som viser hvordan skolen har behandlet saken, eventuell korrespondanse med hjemmet, og annen relevant dokumentasjon
- kopi av ordensreglementet på skolen

Du (eller dine foresatte) skal ha kopi av all dokumentasjon.

Hvis klagenemnda kommer til at det er grunnlag for å endre karakteren, er det klagenemnda (ikke rektor) som fastsetter ny karakter. Den nye karakteren vil bli fastsatt på grunnlag av den dokumentasjonen som foreligger. Det kan bestemmes at karakteren settes opp eller at den settes ned, eller at den blir stående. Klagenemndas avgjørelse er endelig (jf. forskrift til opplæringsloven § 5-13).

KLAGE PÅ EKSAMEN

Retningslinjer for gjennomføring av eksamen i Akershus fylkeskommune kan du finne på: www.akershus.no/eksamen

KLAGE PÅ PRAKTISK -, MUNTLLIG - OG MUNTLLIG-PRAKTISK EKSAMEN

Ved praktisk -, muntllig - og muntllig-praktisk eksamen kan du bare klage på **formelle feil ved eksamensgjennomføringen**. Feilene må være slik at de kan ha hatt betydning for resultatet av eksamen. Rektor henter inn uttalelser fra sensor og eksaminator, og sender disse sammen med sin egen uttalelse til klagenemnda. Skolen skal sende kopi av uttalelsene til deg (eller dine foresatte) samtidig med at klagen blir sendt til klageinstansen.

Dersom det kan dokumenteres slike feil som er nevnt ovenfor, **opphever** klagenemnda karakteren din. Du har rett til å gå opp til ny eksamen. Gjelder klagen eksamen i trekkfag, skal det trekkes fag på nytt og det er ikke sikkert at du blir trukket ut i det samme faget.

KLAGE PÅ SKRIFTLIG EKSAMEN

Klage på **sentralt gitt eksamen med sentral sensur** behandles av klagenemnder i de ulike fag hos fylkesmannskontorene i flere fylker. Utdanningsdirektoratet organiserer også hurtigbehandling av **sentralt gitt eksamen** for søkere til universitet og høyskoler. Du må forholde deg til den fristen du får av skolen din for levering av klage til hurtigbehandling.

Klager på **lokalt gitt skriftllig eksamen og sentralt gitt skriftllig eksamen med lokal sensur** behandles ikke av klagenemnda for karakterer. Du skal levere en klage til skolen. Skolene skal sende slike klager til fylkesdirektøren som oppretter egne klagenemnder bestående av to faglærere i de aktuelle fagene. Medlemmene av denne klagenemnda skal ikke ha sensurert din besvarelse tidligere. Disse skal vurdere om karakteren er **urimelig** i forhold til eksamensprestasjonen. Finner klagenemnda at karakteren er urimelig i forhold til eksamensprestasjonen, setter klagenemnda en ny karakter.

Karakteren kan heves, senkes eller opprettholdes. Avgjørelsen er endelig (jf. forskrift til opplæringsloven § 5-9).

Klagenemndene vil bli oppnevnt etter skolestart i august. Klagen vil være ferdigbehandlet i løpet av september.

Oversitting av klagefristen av klageren

Dersom en klage leveres for sent, skal skolen ved rektor først ta stilling til om klagen likevel skal godtas eller ikke. Skolene bør kun godta klager fra elever der det ligger tungtveiende årsaker bak oversitting av klagefristen. Når skolen ikke godtar den for sent innkomne klagen, skal skolen fatte et avvisningsvedtak. Avvisningsvedtaket er et enkeltvedtak og kan påklages av eleven, jf. forvaltningsloven § 29. Dette må skolen opplyse eleven og privatisten om.

Dersom eleven påklager et avvisningsvedtak skal skolen sende elevens klage på avvisningen og skolens begrunnelse for avvisningen til klageinstansen. Klagenemnda for karakterer vil deretter ta stilling til om elevens årsaker til oversitting har vært tungtveiende nok slik at klagen likevel skal behandles. Faglærer/eksaminator/sensor vil være pålagt å gi en uttalelse dersom klagenemnda likevel godtar elevens eller privatistens grunner for forsinket klage.